

безпеки та розвитку тягнуть за собою потребу у більш надійному міжнародному порядку, що відповідає новим тенденціям світового розвитку. Тільки час покаже, чи буде новий світовий порядок регулюватися планетарними наднаціональними органами, що наділені достатніми ресурсами та дієвими правовими механізмами. Можливо, його основою стануть декілька взаємодіючих між собою інтегрованих регіональних центрів, що охоплюють у сукупності весь світ.

У будь-якому випадку, створення і функціонування надійного світового політичного порядку може бути досягнуто лише на основі співробітництва, задоволення інтересів не тільки держав і міжурядових організацій, але і «акторів поза суверенітету», в тому числі і окремих особистостей.

Таким чином, існуючі погляди на перспективи нового світового політичного порядку відрізняються різноманітністю позицій. Ці позиції не складають єдиної точки зору на проблему. Жодна концепція не передбачає вирішення проблеми раціонального порядку в міжнародних відносинах. Все це говорить про те, що перехідний період у становленні нового світового порядку не скінчився, а знаходиться лише в новій фазі. Стан «перехідності» стосується як світової системи в цілому, так і категорії країн і, скоріш за все, буде зберігатися достатньо тривалий період.

Чумак О.М.,

старший викладач,

Воєнна академія імені Євгенія Березняка

СТРАТЕГІЧНЕ ПАРТНЕРСТВО УКРАЇНИ ТА ТУРЕЧЧИНИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ

Одним з стратегічних партнерів України є Туреччина, що зазначено у Стратегії зовнішньополітичної діяльності України від 26.08.2021 року (Указ Президента України). Взаємодія на культурному й економічному напрямках між нашими країнами переважає взаємодію сторін на політичному рівні. Це можна пояснити наступними причинами.

Найбільш розвиненим та тривалим напрямом україно-турецьких відносин була та залишається культурно-гуманітарна сфера, яка передбачена Угодою між Урядом України та Урядом Турецької Республіки про співробітництво в галузі культури від 27.11.1996 р. Обом країнам нескладно відшукати точки взаєморозуміння та хвилюючі теми. Не дивлячись на наявну культурно-релігійну різницю між українцями та тюрками, не можна заперечувати того, що тюркський чинник відіграв помітну роль у етногенезі українців. В українській мові чимало тюркізмів. Її мелодійність («співучість») також є результатом тюркських впливів. У козацькому одязі простежуються тюркські елементи (Кралюк, 2018; 69).

Розвиток стосунків у культурно-гуманітарній сфері здійснюється не тільки на офіційному рівні, а й за підтримки українських осередків, розташованих у двадцяти одному місті Туреччини, культурних центрів української та кримськотатарської громад, а також інших культурно-мистецьких інституцій та медіа.

У напрямку економічної співпраці досягненням багаторічних перемовин стало підписання Україною та Туреччиною напередодні широкомасштабної російської агресії угоди про вільну торгівлю. Очікується, що до 2026 р. турецький ринок відкриється для української продукції сільського господарства, харчової та переробної промисловості. Українська промисловість вже активно співпрацює з такими турецькими компаніями як «Aselsan», «Roketsan», «Havelsan», «МКЕК», «Delta Defense», «Baykar Makina» та іншими. Крім того, Верховна Рада України вже ратифікувала угоду з Туреччиною про співробітництво в сфері технологій, яка передбачає будівництво заводу Bayraktar на території нашої країни. Крім того, економічні прогнози показують, що Україна може нівелювати вплив РФ та санкцій на економіку Туреччини, зайнявши нішу відновлювальної енергетики та посередника в реабілітації стосунків Туреччини із США та ЄС (Гавриленко, 2022; 22). А провідні позиції Туреччини серед західно-азійських інвесторів, підтримка інвестиційних ініціатив з боку турецького

уряду є передумовами для переходу інвестиційного співробітництва між державами на якісно новий рівень (Міністерство економіки України, 2023). Враховуючи значний торговельно-економічний потенціал Туреччини, передбачається, що важливими аспектами її взаємодії з Україною у повоєнний час стане подальше поглиблення торговельних відносин та участь у відбудові України.

Політичний діалог між Києвом та Анкарою, починаючи з російської агресії проти України у 2014 р., значно активізувався. Туреччина незмінно підтримує територіальну цілісність України, постачає зброю та сприяє у процесах обміну полоненими. За сприянням Туреччини та особисто Президента Турецької Республіки Р.Т. Ердогана була розв'язана проблема щодо блокування експорту українського зерна у липні 2022 р. Обидві країни зацікавлені у вирішенні безпекових проблем та беруть активну участь у миротворчих процесах у чорноморському регіоні. Нові геополітичні виклики для обох держав створюють вікно можливостей щодо перспектив українсько-турецьких відносин.

З початком агресії значно посилилося військово-технічне співробітництво між Туреччиною та Україною. Цьому певним чином посприяло погіршення відносин між Турецькою Республікою, США та Європою, що спричинило для турецького оборонно-промислового комплексу дефіцит компонентів для виробництва озброєнь і військової техніки. Між Туреччиною та Україною була утворена спільна контактна група, до складу якої увійшли представники Державного концерну «Укроборонпром», спецекспортерів-учасників цього концерну, посольства України у Туреччині, а також представники Управління оборонної промисловості (SSB) Турецької Республіки. Створений у 2020 р. формат щорічних політико-безпекових консультацій «Квадрига» за участю міністрів закордонних справ та міністрів оборони України і Туреччини довів свою ефективність. Як видно, оборонне співробітництво сторін має перспективи подальшого зростання.

На сьогодні можна говорити про активізацію міждержавної взаємодії України й Туреччини за різними напрямками, в тому числі у сфері безпеки і оборони. За попередніми оцінками, співробітництво країн сприятиме посиленню обороноздатності Української держави за рахунок імпорту турецького озброєння, відкриє нові можливості для постачання на турецькі ринки продукції українського оборонно-промислового комплексу. Відкриваються перспективи економічної (насамперед енергетичної та інвестиційної) співпраці, спільної протидії російським збройним провокаціям у басейнах Чорного та Азовського морів.

Список використаних джерел

1. Гавриленко, Н. (2022). *Стратегічне партнерство України з Турецькою Республікою: зовнішньоекономічні аспекти. Аналітична доповідь* (Заг. ред. М. Паламарчука, Р. Юлдашева). Національний інститут стратегічних досліджень.
2. Крालюк, П. (2018). *Півтори тисячі років разом. Спільна історія українців і тюркських народів*. Фоліо.
3. Міністерство економіки України. (2023, 27 листопада). *Огляд торговельної політики Турецької Республіки*. <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=17eecb98-ba85-4c12-a0c4-181e79d2788a&title=OgliadTorgovelnaiPolitikiTuretskoiRespubliki>.
4. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 липня 2021 року “Про Стратегію зовнішньополітичної діяльності України”» № 448/2021 (2021, серпня). *Урядовий кур'єр*, (№164), 10–13.